

N:o 39.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 30 april 1892.
 — — — — — Andra Kammaren den 30 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående ändringar i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 om försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 8.)
 (Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 7.)

Till Konungen.

Uti flere inom Riksdagen väckta motioner har framhållits önskvärdheten af en förändring i lagstiftningen angående handel med vin och maltdrycker i syfte att motarbota missbruket af dessa drycker inom samhällets mindre bemedlade klasser, och har man ansett detta ändamål kunna vinnas genom att dels underlätta åtkomsten af den oskadliga och billiga dryck, som under namn af svagdricka allmänt förekommer, dels skärpa bestämmelserna rörande vilkoren för rätt att till försäljning hålla vin och maltdrycker å landsbygden och å passagerarfartyg.

Förslaget att bereda en lättare tillgång till åtkomsten af svagdricka, hvilken i någon mån närande läskedryck för de mindre bemedlade blifvit snart sagdt en nödvändighetsvara, samt att på sådant sätt undanrödja eller åtminstone inskränka anledningarne för dem att förtära de dyrare och mera berusande maltdryckerna, anser Riksdagen vara synnerligen beaktansvärdt och böra af statsmagtarna understödjas för så vidt en följdriktig lagstiftning i detta ämne kan åstadkommas

samt lagens tillämpning låter sig praktiskt genomföra. Härvid torde först böra komma under ompröfning, huru vida ur teknisk synpunkt möjlighet förefinnes att uppdraga en så bestämd alkoholgräns mellan starkare och svagare maltdrycker, att denna gräns kan i lag fästas, och, om så är fallet, lärer vidare böra afgöras, hvilken denna alkoholgräns bör vara, samt huru nöjaktig kontroll deraf må vid den praktiska tillämpningen kunna åstadkommas. För att vinna klarhet i dessa frågor begärdes vid frågans behandling under sistlidet års riksdag utlåtande i ämnet af två sakkunnige män, hvilka samstämmande uttalade den mening, att en gränslinie mellan ifrågavarande drycker bör kunna lagligt uppdragas.

Riksdagen, som anser i hög grad önskvärdt, att en sådan gräns blifver i lag bestämd, men som saknar förutsättningar för att gifva anvisning, huru detta lämpligast må kunna ske, får derfor anhålla att Eders Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns må kunna bestämmas mellan svagdricka å ena sidan och starkare maltdrycker å den andra, samt att Eders Kongl. Maj:t på grund af sådan utredning ville vidtaga de förändringar i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att en sådan gräns bestämmes, samt att handeln med svagdricka undandrages de inskränkande bestämmelser, som nu gälla för handeln med maltdrycker i allmänhet, samt ställes på samma linie som handeln med de i § 8 af berörda kongl. förordning omnämnda dryckerna.

Hvad härefter beträffar den föreslagna skärpningen af gällande bestämmelser rörande vilkoren för rätt att å landsbygden försälja vin och maltdrycker, hafva motionärerna, med erinran om de oordningar, hvilka i synnerhet på landet vore en följd af det ofta omätliga bruket af nämnda drycker, fäst uppmärksamheten på den väsentliga olikhet, som egde rum mellan stad och land derutinnan, att i städerna funnes tillräcklig polisbevakning, hvilken kunde ögonblickligen och kraftigt hämma uppstående oordningar, under det att man deremot på landsbygden vanligtvis saknade dylik bevakning, och vore det i följd häraf nödvändigt att strängare bestämmelser rörande handeln med vin och maltdrycker stadgades för landet än för städerna. Antalet af de handelsbodas, hvarest öl försåldes till afhemtning, vore på landet synnerligen stort, och mången sökte handelsrättighet blott för att få tillfälle att idka öl- och vinförsäljning. Ett dylikt missbruk af handelsrättigheterna tvingade ordentlige handlande, för konkurrensens skull, att mot sin önskan tillhandahålla vin och maltdrycker, hvarmed handel ock bedrefves i ansenlig skala, ofta med kringgående af gällande författning,

som förbjöde dessa dryckers försäljning till förtäring på stället. Handelsbodarnes granskning blefve i följd häraf skådeplatser för beklagliga oordningar och missförhållanden af olika slag, hvarförutom den omåttliga förtäringen af öl alstrade råa seder hos befolkningen och icke sällan grundlade dryckenskapsbegär hos ungdomen. En ganska stor del af folket hade nemligen börjat ersätta det allt mer fördyrade brännvinet med starka maltdrycker, hvilka förbrukades, icke såsom läskedrycker vid måltider, utan i stora kvantiteter såsom rusgifvande drycker. Faran af detta slags dryckenskap vore desto större, som tillfällena att erhålla maltdryckerna så lätt stode till buds. Denna lätthet att åtkomma öl utgjorde en allt för stor frestelse för arbetaren att härpå nedlägga en större del af sin förtjenst, som derigenom undandrages hans familj, hvilken i saknad af det nödvändigaste ofta nog fölle kommunen till last. Maltdryckerna, långt ifrån att vara ofarliga, medförde sålunda, omåttligt brukade, moraliska, sanitära och ekonomiska vådor liknande dem, som föranleddes af missbruket utaf de spritstarkare dryckerna.

Innan Riksdagen öfvergår till uttalande af sin åsigt i nu förevarande fråga, torde böra erinras derom, att redan 1885 års Riksdag hos Eders Kongl. Maj:t anhöll om sådan ändring i då gällande lagstiftning, att rättighet att försälja vin och maltdrycker till afhemtning i mindre myckenhet än tio liter skulle kunna förvärfvas blott i samma ordning, som vore bestämd för rättighet att utskänka berörda drycker, men att Eders Kongl. Maj:t ej fann skäl bifalla nämnda anhållan i vidsträcktare mån, än hvad den rörde handeln med vin å landsbygden, hvaremot lagstiftningen angående försäljning af maltdrycker både i stad och på landet äfvensom af vin i stad af Eders Kongl. Maj:t lemnades oförändrad, på sätt innehålles i nu gällande kongl. förordningen af den 24 oktober 1885. Vid hvar och en af Riksdagarne åren 1886—1891 hafva i afgifna motioner framhållits behovet af ändring i denna kongl. förordning ledande till inskränkning å landsbygden i handeln med ifrågasvarande drycker. Ut i alla dessa motioner har åberopats bestämd erfarenhet om ett utbreddt och oafbrutet växande missbruk af denna handel samt vitsordats det i flera hänseenden föga ändamålsenliga i de därför gällande lagbestämmelser, framför allt i fråga om möjlighet för kommunalmyndigheterna att motverka det onda, som af handeln förorsakas, och om effektiv kontroll mot lagens kringgående. Att dessa hos Riksdagen gjorda framställningar icke förut föranledt till en anhållan hos Eders Kongl. Maj:t om ändrad lagstiftning uti ifrågasvarande ämne, torde hafva berott, icke på olika åsikter om behovet af denna ändring,

utan förnämligast på skiftande meningar om de lämpligaste medlen att nå det med ändringen afsedda målet.

Att anledningar till missbruk af berusande drycker med deraf föranledda följder snarast äro att befara der större eller mindre folksamlingar vanligen förekomma, torde vara uppenbart, och enär handelsbodas af naturliga skäl utgöra ett slags centralpunkter, der personer från olika håll sammanträffa, lär det icke kunna bestridas, att denna omständighet i och för sig för mången kan utgöra en anledning till att i dessa bodas förse sig med och sedan omåttligt förtära dylika drycker, då de der stå till buds. Sannolikt medverkade denna omständighet väsentligen till det stadgande i gällande bränvinsförsäljningsförfordning, enligt hvilket »minuthandel med eller utskänkning af bränvin icke må vara förenad med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan erfordras».

Då nu en lika bestämd som sorglig erfarenhet vittnar, att rus med alla dess följder kan framkallas lika väl af vin och öl som af bränvin, och att skilnaden består endast deri, att af de svagare dryckerna en större quantitet erfordras än af de starkare, hvilken skilnad i ej ringa mån torde utjemnas deraf att vinet och ölet äro mer lätttryckna än bränvinet, samt att, hvad särskildt angår ölet, detta i förhållande till myckenheten är billigare, anser Riksdagen, att det vore en naturlig och följdriktig lagstiftningsåtgärd, om, efter i så riklig mån vunnen erfarenhet om en dylik åtgärds behöflighet, handlande, af samma anledning som dem redan förut vägrats att afyttra bränvin, jemväl förbjödes att försälja vin och öl.

Riksdagen, som sålunda finner sig böra biträda den åsigt, att handeln med vin och öl å landsbygden bör från annan handel skiljas, hyser dock den mening, att alltför skärpta bestämmelser böra undvikas, såsom i viss mån innebärande en monopolisering af de ifrågavarande dryckernas försäljning och på samma gång en längre än nödigt och nyttigt är drifven inskränkning i den hittills varande rättigheten för så väl konsumenter att anskaffa som för producenter att tillhandahålla samma drycker. Afsigten med förslaget att å landsbygden särskilja vin- och ölhandel från annan handel, samt att skärpa villkoren för rättighet att derstädes försälja maltdrycker i mindre myckenhet är sålunda icke att omintetgöra särskildt förbrukningen af maltdryckerna och dermed den numera betydliga industri, som på samma förbrukning är grundad, ty *ett* är att söka utplåna en vara ur den allmänna marknaden, *ett annat* att, till förekommande af varans missbruk, reglera villkoren för dess försäljning, och blott om det senare är här fråga.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i kongl. förordningen angående handel med vin och maldrycker den 24 oktober 1885:

dels att försäljningen af dessa drycker till afhemtning ej må å landsbygden förenas med annan handel, till hvars bedrivande särskild anmälan erfordras;

dels ock att rättighet till försäljning af maldrycker till mindre kvantitet än tio liter må å landsbygden förvärfvas i den ordning, som § 11 af nämnda kongl. förordning redan stadgar i fråga om försäljning af vin.

Hvad slutligen angår frågan om försäljning af vin och maldrycker å passagerarefartyg, hafva motionärerna anfördt, att rättigheten till dylik utskänkning flerstädes framkallat betänkliga missbruk och försvårat ordningens upprätthållande. Ehuru förderfbringande för ortens befolkning, hade dessa missbruk dock ej kunnat af kommunalmyndigheterna hämmas. Vid ankomsten af fartyg, å hvilka utskänkning af ifrågavarande drycker funnes, samlade sig stora skaror i syfte att å fartyget förtära starka drycker, och huru väl en kommun än i öfrigt sökt ordna utskänkningen, kunde den dock icke frigöra sig från dessa »ambulato-riska krogar».

Riksdagen, som anser det vara af behof påkalladt, att samma inskränkningar, hvilka i kongl. förordningen den 31 december 1891 finnas stadgade för utskänkning af brännvin å passagerarefartyg, förklaras skola gälla jemväl för utskänkning af vin och maldrycker å nämnda fartyg, får, med anledning af berörda framställning, hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att § 7 mom. 2 i kongl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m. må erhålla följande förändrade lydelse:

»Rättighet till utskänkning å passagerarefartyg sökes hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, der fartygets rederi har sitt hufvudsäte. Sådan utskänkning må endast ega rum till förtäring ombord på fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid; egande Kongl. Maj:ts befallningshafvande att jemväl i öfrigt beträffande utskänkningen föreskrifva de inskränkningar, som kunna finnas erforderliga.»

Stockholm den 30 april 1892.

Med undersåtlig vördnad.